

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA M. KAMPOSA SANČESA-BORDONAS
[M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA] SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 25. aprīlī¹

Lieta C-161/17

Land Nordrhein-Westfalen
pret
Dirk Renckhoff

(*Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Autortiesības un blakustiesības informācijas sabiedrībā – Jēdziens “izziņošana sabiedrībai” – Aizsargāta darba, kas vienā tīmekļvietnē ir brīvi pieejams visiem interneta lietotājiem, publiskošana citā tīmekļvietnē – Situācija, kurā darbs tiek nokopēts uz servera bez autortiesību īpašnieka piekrišanas

1. Vēl pavisam nesen tematiskos darbos, kas skolā tika izgatavoti uz kartona loksniem, mēdza ievietot grāmatās un žurnālos publicētas fotogrāfijas, gravējumus un zīmējumus. Kad šie darbi bija pabeigti, tos izvietoja apskatei mācību iestādēs (vecākiem par prieku), un autori nemēdza pieprasīt kompensāciju par to izmantošanu.
2. Pielāgojoties pašreizējām tehnoloģijām, mūsdienu skolēni savos darbos arī ievieto fotogrāfijas vai zīmējumus, tikai atšķirība ir tāda, ka gan paši darbi, gan to sagatavošanai izmantotie attēli ir digitālā formā. Internets sniedz neskaitāmas grafiskas iespējas skolas darba sagatavošanai, un šo jau pabeigto darbu ir salīdzinoši vienkārši *augšupielādēt* visiem interneta lietotājiem pieejamā tīmekļvietnē.
3. Tā tas ir noticis šajā gadījumā. *Gesamtschule de Waltrop* (Valtropas vispārizglītojošā skola), Vācijas Federatīvās Republikas Ziemeļreinas-Vestfālenes federālajā zemē², skolniece atrada internetā Spānijas pilsētas Kordobas [*Córdoba*] fotogrāfiju, kuru ievietoja spāņu valodas stundai sagatavotajā darbā. Pabeidzot savu darbu, viņa to *ievietoja* skolas tīmekļvietnē, savukārt profesionāls fotogrāfs, kurš to bija izgatavojis, uzskata, ka viņa attēls ir izmantots bez viņa atļaujas un ka ir pārkāptas viņa autortiesības (viņš lūdz izbeigt šo rīcību un atlīdzināt zaudējumus).

¹ Oriģinālvaloda – spāņu.

² Turpmāk tekstā bez izšķirības saukta “federālā zeme” vai “Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme”.

4. Šajā kontekstā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) lūdz Tiesai precizēt, kāds ir jēdziena “izziņošana sabiedrībai” (tīmeklī), kas ir nosacījums apgalvotajam pārkāpumam, tvērums. Tā kā *publiskošana* digitālajā vidē ir tas pats, kas jēdziens “izziņošanas darbība” analogā vidē³, *mutatis mutandis* ir piemērojama judikatūra attiecībā uz “izziņošanas darbību”⁴, uz kuru ir atsauce Direktīvas 2001/29/EK⁵ 3. pantā.

5. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šis jēdziens ir piemērojams šīs Kordobas fotogrāfijas lejupielādei, pēc kuras tā tika iekļauta darbā, kas vēlāk ir ievietots mācību iestādes tīmekļvietnē. Lai arī vārdkopa “izziņošanas sabiedrībai darbība” ir interpretēta vairākos Tiesas spriedumos, kas ir pasludināti gadījumos, kad radušies jautājumi par jaunām aizsargāto darbu publicēšanas metodēm un veidiem, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu pierāda, ka valsts tiesu vajadzības pēc interpretācijas nav apmierinātas⁶.

6. Iesniedzējtiesai ir šaubas par vienu no Tiesas izstrādātajiem kritērijiem – konkrēti, tā jautā, vai darbā iekļauta un mācību iestādes tīmekļvietnē augšupielādēta fotogrāfija ir tikusi izziņota “jaunai” sabiedrībai. Tomēr es uzskatu, ka, lai atrisinātu strīdu, iespējams, būtu jāaplūko citi tehniski aspekti un apstākļi, kuros ir izmantots fotogrāfisks darbs, salīdzinot tos ar pārējiem jau minētajiem judikatūrā izstrādātajiem kritērijiem.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Starptautiskās tiesības

1. WIPO līgums par autortiesībām

7. 1996. gada 20. decembrī Pasaules intelektuālā īpašuma organizācija (WIPO) Ženēvā pieņēma līgumu par autortiesībām, kurš ir stājies spēkā 2002. gada 6. martā un kurš Eiropas Kopienu vārdā ir apstiprināts ar Padomes Lēmumu 2000/278/EK⁷.

8. Bernes konvencijas līgumslēdzējam pusēm saskaņā ar tās 1. panta 4. punktu ir pienākums pildīt konvencijas 1.–21. pantā paredzētos noteikumus⁸.

2. Bernes konvencija

9. Bernes konvencijas 2. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Termins “literatūras un mākslas darbi” aptver visus darbus literatūras, zinātnes un mākslas jomā neatkarīgi no to izpausmes veida un formas, kā, piemēram, [...] fotogrāfiskos darbus, kuriem pielīdzināmi darbi, kas izpildīti fotogrāfijai analogiskā veidā; [...]”

3 Spriedums, 2014. gada 11. septembris, *Eugen Ulmer* (C-117/13, EU:C:2014:2196), 42. punkts. Skat. paskaidrojumus par to, kā radies jēdziens “publiskošana” starptautiskajās autortiesībās, kas tika pārņemts Direktīvā 2001/29, no: Walter, M.M., “Article 3 – Right of communication to the public”, no: Walter, M.M./Von Lewinski, S., *European Copyright Law – A Commentary*, Oksforda, 2010, 978. lpp.

4 Lietas dalībnieki, kas šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā ir snieguši apsvērumus, tā to arī saprot, jo balstās uz attiecīgiem judikatūrā paustajiem apgalvojumiem par izziņošanas darbību.

5 Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

6 Amerikas Savienoto Valstu fotogrāfa Anselma Adamsa [*Ansel Adams*] izteiciens “Nav nekā ļaunāka par neaptverama jēdziena skaidru attēlojumu” [*There is nothing worse than a sharp image of a fuzzy concept*], iespējams, var palīdzēt saprast šo tiesvedību secību.

7 2000. gada 16. marts (OV 2000, L 89, 6. lpp.).

8 Bernes Konvencija par literāro un mākslas darbu aizsardzību (1971. gada 24. jūlija Parīzes akts), kurā grozījumi izdarīti 1979. gada 28. septembrī (turpmāk tekstā – “Bernes konvencija”).

10. Šīs konvencijas 11.*bis* panta 1. punkta ii) apakšpunktā ir noteikts:

“(1) Literatūras un mākslas darbu autoriem ir ekskluzīvas tiesības uz:

[..]

(ii) savu darbu raidījumu jebkādu izziņošanu pa vadiem vispārējai zināšanai vai retranslēšanu ēterā, ja šādu pārraidi veic cita organizācija, nevis tā, kura to darījusi pirmo reizi.”

B. Savienības tiesības. Direktīva 2001/29

11. Dalībvalstu tiesību sistēmu tuvināšana intelektuālā īpašuma jomā galvenokārt tika veikta ar Direktīvu 93/98/EEK⁹, kas vēlāk grozīta un atcelta ar Direktīvu 2006/116/EK¹⁰, ar kuru tika kodificētas iepriekšējās redakcijas. Viena no šiem grozījumiem mērķis bija ar Direktīvu 2001/29 reglamentēt autortiesību un blakustiesību aizsardzību tā sauktajā informācijas sabiedrībā.

12. Saskaņā ar preambulas 23. apsvērumu:

“Šai direktīvai būtu jāturpina saskaņot autora tiesības uz izziņošanu. Šīs tiesības būtu jāsaprot plašā nozīmē – kā tādas, kas attiecas uz visa veida izziņošanu sabiedrībai, kura nav klāt vietā, kur notikusi sākotnējā izziņošana. Šīm tiesībām būtu jāattiecas uz darba visa veida raidīšanu vai atkārtotu raidīšanu sabiedrībai, izmantojot vai neizmantojot vadus, tajā skaitā raidīšanu ēterā. Šīm tiesībām nebūtu jāattiecas uz citām darbībām.”

13. Atbilstoši preambulas 31. apsvērumam:

“Jā saglabā taisnīgs līdzsvars starp dažādu kategoriju tiesību subjektu tiesībām un interesēm un dažādu kategoriju tiesību subjektu un aizsargātu tiesību objektu lietotāju tiesībām un interesēm. Jāpārvērtē esošie dalībvalstu noteiktie izņēmumi un ierobežojumi, ņemot vērā jauno elektronisko vidi. [..]”

14. Preambulas 34. apsvērumā ir noteikts šādi:

“Dalībvalstīm būtu jādod iespēja paredzēt dažus izņēmumus vai ierobežojumus, piemēram, izglītības un zinātnes nolūkā, publisku iestāžu, piemēram, bibliotēku un arhīvu, labā, ziņu reportāžas nolūkā, citātiem, invalīdiem lietošanai, izmantošanai sabiedrības drošības nolūkā un izmantošanai administratīvajos un tiesu procesos.”

15. Direktīvas 2. pantā (“Reproducēšanas tiesības”) ir noteikts:

“Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem;

[..].”

⁹ Padomes 1993. gada 29. oktobra Direktīva par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņu saskaņošanu (OV 1993, L 290, 9. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 93/98”).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra direktīva (OV 2006, L 372, 12. lpp.).

16. Direktīvas 3. panta (“Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu”) 1. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.”

17. Direktīvas 5. panta (“Izņēmumi un ierobežojumi”) 3. un 5. punkts ir formulēti šādi:

“3. Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. un 3. pantā paredzētajām tiesībām šādos gadījumos:

a) izmantošanai vienīgi ilustrācijai mācību procesā vai zinātniskajos pētījumos, ja ir norādīts avots, tajā skaitā autors – ja vien to nav neiespējami izdarīt, un tiktāl, ciktāl to pamato attiecīgais nekomerciālais mērķis;

[..]

5. Šī panta 1., 2., 3. un 4. punktā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus piemēro tikai dažos īpašos gadījumos, kas nav pretrunā ar darba vai cita tiesību objekta parasto izmantošanu un nepamatoti neskar tiesību subjekta likumīgās intereses.”

C. Valsts tiesības. Urheberrechtsgesetz (Likums par autortiesībām)¹¹

18. Likuma 2. pantā ir noteikts, ka tā piemērošanas joma aptver gan fotogrāfiskus darbus (*Lichtbildwerke*), gan darbus, kas izpildīti fotogrāfijai līdzīgā veidā.

19. Faktisko apstākļu rašanās laikā spēkā esošā 52. panta formulējums bija šāds:

“Publicētu darbu drīkst izziņot sabiedrībai, ja organizators nerīkojas ar peļņas gūšanas mērķi, sabiedrība piedalās bez atlīdzības un konferences vai darba prezentācijas gadījumā neviens no pārstāvošajiem māksliniekiem nesaņem īpašu atlīdzību. Par izziņošanu maksā saprātīgu atlīdzību. Atlīdzību neiekasē par pasākumiem [..], ne skolas pasākumiem, ciktāl tie, ņemot vērā to sociālo vai izglītojošo raksturu, ir paredzēti un pieejami tikai ierobežotam un noteiktam personu skaitam.”

20. Saskaņā ar 64. pantu, ko piemēro fotogrāfiskiem darbiem, autortiesības ir spēkā septiņdesmit gadus pēc autora nāves. Savukārt “citām” fotogrāfijām, lai arī saskaņā ar 72. panta 1. un 2. punktu tām *mutatis mutandis* tiek nodrošināta tāda pati aizsardzība kā fotogrāfiskiem darbiem, tās ilgums ir saīsināts līdz piecdesmit gadiem no to publicēšanas dienas vai, ja tā notiktu agrāk, no tās sākotnējās izziņošanas (tā paša panta 3. punkts).

¹¹ 1965. gada 9. septembra likums (BGB1 I, 1273. lpp.), kas pēdējo reizi grozīts ar 2017. gada 1. septembra likumu (BGB1. I, 3346. lpp.). Turpmāk tekstā – “UrhG”.

II. Pamatlietas rašanās fakti un prejudiciālais jautājums

A. Fakti

21. *D. Renckhoff*, profesionāls fotogrāfs, cēla prasību pret Valtropas pilsētu un federālo zemi¹² par to, ka Valtropas vispārīzglītojošās skolas tīmekļvietnē no 2009. gada 25. marta ir publicēts referāts, kuru spēņu valodas stundā bija sagatavojusi šīs skolas skolniece un kurā saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu bija ievietota šāda Kordobas fotogrāfija:

22. Zem attēla, kurš lejupielādēts no tīmekļvietnes “www.schwarzaufweiss.de” (kas ir digitāls ceļojumu žurnāls ar tādu pašu nosaukumu), skolniece ievietoja atsauci uz šo tīmekļvietni, kurā nebija norādīts fotogrāfijas autors¹³.

23. *D. Renckhoff* apgalvo, ka viņš bija piešķīris parastas tiesības izmantot fotogrāfiju tikai žurnāla *online* vietnes operatoriem. Tāpēc viņš uzskata, ka, ievieojot attēlu skolas tīmekļvietnē, ir pārkāptas viņa (autor-)tiesības un notikusi minētās fotogrāfijas izziņošana sabiedrībai.

B. Tiesvedība valsts tiesās

24. Pirmās instances tiesa *D. Renckhoff* prasību daļēji apmierināja, nolemjot, ka federālajai zemei jāizņem fotogrāfija, kā arī jāsamaksā 300 EUR un procenti.

25. Tā kā abas puses pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzēja, apelācijas instances tiesa to grozīja vienīgi tādējādi, ka aizliedza reproducēt fotogrāfiju ar mērķi ievietot internetā. Šīs tiesas ieskatā, prasītājs bija cēlis prasību pret federālo zemi par darbības izbeigšanu saskaņā ar *UrhG* 97. panta 1. punktu un par netiešu atbildību (*Störerhaftung*).

26. Sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) iesniedza gan federālā zeme (kas lūdz pilnībā noraidīt prasību), gan *D. Renckhoff* (kas lūdz pilnībā apmierināt viņa prasījumus).

27. Iesniedzējtiesa pauž šaubas, vai uz aizsargāta darba nokopēšanu datorā un tā augšupielādēšanu skolas tīmekļvietnē ir attiecināms jēdziens “izziņošana sabiedrībai” tādā nozīmē, kāda Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktam ir piešķirta Tiesas judikatūrā.

¹² Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme īsteno skolu uzraudzību pār pašvaldības korporāciju, kurai ir pakļauta skola, un ir darba devēja tajā nodarbinātajiem skolotājiem.

¹³ Tiesas sēdē *D. Renckhoff* pārstāvis norādīja, ka tiešsaistes ceļojuma žurnālā *impressum* bija ievietots brīdinājums par to, ka žurnāla saturs ir aizsargāts ar autortiesībām. Tomēr par to lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iekļautajos faktiskajos apstākļos nekas nav minēts. Iesniedzējtiesai attiecīgā gadījumā būs jāizvērtē šie faktiskie apstākļi.

28. Iesniedzējtiesa uzskata, ka nepieciešamās prasības, lai strīdīgo faktu kvalificētu par “izziņošanu sabiedrībai”, ir daļēji izpildītas. It īpaši attiecībā uz *izziņošanas* [darbību]:

- publicēšana tīmekļvietnē neietver tiešu fizisku kontaktu starp darba izpildītāju un tā mērķsabiedrību¹⁴;
- tā arī netika veikta, izmantojot īpašu tehnisku līdzekli, kas atšķiras no tā, ar kura palīdzību fotogrāfija tika ievietota tīklā, un
- skolniece un skolotājs, piedāvājot skolas tīmekļvietnes lietotājiem piekļuvi referātam un fotogrāfijai, kas viņiem nebūtu bijusi pieejama bez viņu iesaistīšanās, rīkojās, pilnībā apzinoties savas rīcības sekas¹⁵.

29. Attiecībā uz otro elementu, *sabiedrību*, iesniedzējtiesa vispirms piekrīt, ka “nav skaidrs, vai [...] fotogrāfija šajos apstākļos skolas tīmekļvietnē tika izziņota jaunai sabiedrībai, tātad sabiedrībai, kuru tiesību subjekts neņēma vērā, kad viņš atļāva sava darba sākotnējo izziņošanu”¹⁶.

30. Tomēr tās galīgais vērtējums ir tāds, ka “autortiesību subjekts, kas dod savu piekrišanu sava darba ievietošanai brīvi pieejamā tīmekļvietnē, šajā ziņā kā sabiedrību ņem vērā ne tikai interneta lietotājus, kas šo tīmekļvietni apmeklē tieši vai izmantojot citā tīmekļvietnē ievietotu saiti, bet arī interneta lietotājus, kas apmeklē citu tīmekļvietni, kurā viņa darbs ir ticis ievietots bez viņa piekrišanas. Tāpēc pēdējo minēto interneta lietotāju gadījumā, senāta ieskatā, runa ir par jaunu sabiedrību Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izpratnē”.

31. Tāpat iesniedzējtiesa uzskata, ka tas, ka autortiesību īpašnieks nebija piekritis fotogrāfijas nokopēšanai uz skolas servera un tā vēlākai publicēšanai internetā, šo lietu atšķir no lietas, kurā tika lietotas hipersaites vai “framing”¹⁷. Tāpēc Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 17. panta 2. punktā minētās autortiesības prevalējot pār tās 11. pantā paredzētajām lietotāju tiesībām uz vārda brīvību un informācijas brīvību.

32. Tā arī uzsver lietotāja būtisko lomu izziņošanā, kad viņš iekļauj un saglabā darbu savā tīmekļvietnē, jo viņš lemj par darba publiskošanu un tā pieejamības ilgumu atšķirībā no autora tiesībām uz reproducēšanu. Savukārt hipersaites gadījumā, kas novirza uz tīmekļvietni, saitei vairs neesot objekta, ja darbs tiek izņemts no vietnes, kurā tas sākotnēji bija ievietots.

33. Visbeidzot, iesniedzējtiesa uzskata, ka tam, ka fotogrāfijas izmantošanai, ievietojot to skolas tīmekļvietnē, nebija peļņas gūšanas mērķa, nav izšķirošas nozīmes¹⁸.

14 Skat. spriedumu, 2011. gada 24. novembris, *Circul Globus București* (C-283/10, EU:C:2011:772), 35. un 36. punkts un tajos minētā judikatūra.

15 Skat. tostarp spriedumu, 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c. (C-466/12, EU:C:2014:76), 19. punkts un tajā minētā judikatūra.

16 Skat. tostarp spriedumu, 2016. gada 8. septembris, *GS Media* (C-160/15, turpmāk tekstā bez izšķirības – “spriedums *GS Media*” vai “lieta *GS Media*”, EU:C:2016:644), 37. punkts un tajā minētā judikatūra. Tiesa interpretē, ka katrā ziņā izziņošana tika veikta, izmantojot identisku metodi, tāpēc ir jāizpēta, vai tā bija izziņošana jaunai sabiedrībai, jo šis aspekts ir pakārtots pirmajam minētajam.

17 Skat. spriedumu *GS Media*, 31. un 45. punkts.

18 Tās ieskatā, “lai arī aizsargāta darba izplatīšanas peļņu nesošajam raksturam arī ir nozīme, lai minētā izplatīšanu varētu vai nevarētu kvalificēt par “izziņošanu sabiedrībai”, it īpaši nosakot iespējamās kompensācijas par minēto izplatīšanu summu (skat. spriedumu, 2011. gada 4. oktobris, *Football Association Premier League* u.c., C-403/08 un C-429/08, EU:C:2011:631, 204.–206. punkts), šajā gadījumā tam noteikti nav izšķirošas nozīmes (skat. [...] spriedumu, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, 49. punkts, taču skat. arī [spriedumu *GS Media*], 55. punkts)”.

34. Šajos apstākļos *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma uzdot tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai citā tīmekļvietnē ar autortiesību subjekta atļauju visiem interneta lietotājiem brīvi pieejama darba ievietošana savā sabiedrībai pieejamā tīmekļvietnē ir publiskošana Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē, ja darbs vispirms tiek nokopēts uz servera un no turienes tiek augšupielādēts savā tīmekļvietnē?”

III. Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku apsvērumi

A. Tiesvedība

35. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā ir iesniegts 2017. gada 31. martā.

36. Rakstveida apsvērumus iesniedza Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme, Itālijas valdība un Komisija.

37. Tiesas sēde notika 2018. gada 7. februārī, un tajā piedalījās federālās zemes, *D. Renckhoff*, Itālijas valdības un Komisijas pārstāvji.

38. Tiesa aicināja lietas dalībniekus tiesas sēdē paust savus apsvērumus par sprieduma *GS Media* ietekmi, kā arī par Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta a) apakšpunkta interpretāciju.

B. Lietas dalībnieku argumentu kopsavilkums

39. Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un Itālijas valdība uzskata, ka šajā lietā izziņošana neesot notikusi, jo nav izpildīti judikatūrā paredzētie nosacījumi. It īpaši, skolniece un viņas skolotājs neesot rīkojušies patvaļīgi un pilnībā apzinoties savas rīcības sekas¹⁹. Turklāt, tā kā fotogrāfija interneta lietotājiem jau bija pieejama ceļojumu žurnāla tīmekļvietnē, tās ievietošana skolas tīmekļvietnē nedeva nekādu papildu iespēju piekļūt (fotogrāfijai) salīdzinājumā ar to, kas tiem jau bija. Tāpēc neesot notikusi izziņošana *jaunai* sabiedrībai, kā tas ir paredzēts judikatūrā²⁰.

40. Federālā zeme apgalvo, ka, izvērtējot dažādās intereses Hartas 17. panta 2. punkta par intelektuālā īpašuma aizsardzību gaismā, kopsakarā ar tās 11. pantu par vārda brīvību un informācijas brīvību, ir jāizsver tās 14. pantā nostiprinātās tiesības uz izglītību, kuras īstenojot skolniece iekļāva fotogrāfiju sava darba ilustrēšanai. Pēc tās domām, tiesības veidot tīmekļvietnes tāpat kā saites veicina labu interneta darbību, vismaz tad, ja darbi jau ir brīvi pieejami tīklā.

41. Visbeidzot, federālā zeme nepiekrīt tam, kādu lomu iesniedzējtiesa piešķir lietotājam. Šajā gadījumā darbs tika nošķirts no tā autora, kurš atļāva to publicēt, tas ir pieejams ikvienam interneta lietotājam tīmekļvietnē, ko pārvalda trešā persona. Tādējādi viņš labprātīgi esot atteicies no spējas lemt par fotogrāfijas izmantošanu. Turklāt darba īpašnieka atteikšanās publicēt norādi uz savām autortiesībām nozīmējot viņa piekrišanu tam, ka lietotājs saprot, ka darbs nekādi nav aizsargāts ar īpašām tiesībām. Visbeidzot, tā norāda, ka skolniece savā darbā norādīja fotogrāfijas avotu, un uzsver, ka viņai nebija peļņas gūšanas mērķa.

19 Pretēji prasībām, kas noteiktas spriedumā *GS Media*, 35. punkts un tajā minētā judikatūra.

20 Atšķirībā no iesniedzējtiesas federālā zeme uzskata, ka šajā lietā ir piemērojama Tiesas judikatūra attiecībā uz hipersaitēm un “framing” un atsaucas uz spriedumiem *GS Media*, 52. punkts, un 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c. (C-466/12, EU:C:2014:76), 18. punkts, kā arī uz rīkojumu, 2014. gada 21. oktobris, *BestWater International* (C-348/13, EU:C:2014:2315), 15. punkts.

42. Itālijas valdība apgalvo, ka darbs internetā nebija aizsargāts, paredzot jebkāda veida ierobežotu piekļuvi, tāpēc tas bija neierobežoti pieejams. Nevarot prasīt, lai skolniece un viņas skolotājs pilnībā apzinātos savu darbību prettiesiskumu, jo tās nebija prettiesiskas.

43. Tāpēc, Itālijas valdības ieskatā, netiek veikta izziņošana “jaunai” sabiedrībai judikatūras izpratnē²¹ un skolnieces izmantotais [izziņošanas] veids neatšķiroties no sākotnēji izmantotā. Visbeidzot, tā norāda, ka sākotnējā atļauja ietvēra piekļuvi fotogrāfijai tiešsaistes ceļojumu žurnālā, neparedzot piekļuvi tikai konkrētām interneta lietotāju kategorijām.

44. Savukārt Komisija uzskata, ka fotogrāfijas publicēšana skolas tīmekļvietnē ir izziņošana sabiedrībai, jo tā atbilst judikatūrā paredzētajiem nosacījumiem: a) tika publiskots aizsargāts darbs²²; b) izziņošanas jēdziens ir jāinterpretē plaši, ietverot jebkādu publiskošanu neatkarīgi no izmantotā līdzekļa vai tehniskā procesa²³; c) tehniskais līdzeklis var būt atšķirīgs²⁴ vai identisks²⁵; d) nav nepieciešams, ka sabiedrība, kuras rīcībā ir nodots darbs, faktiski tam piekļūst²⁶ un e) sabiedrību veido nenoteikts, tomēr diezgan liels potenciālo adresātu skaits, nevis neliela ieinteresētu personu grupa²⁷.

45. Komisija, kas savos rakstveida apsvērumos noraidīja to, ka šajā lietā būtu piemērojama judikatūra attiecībā uz hipersaitēm²⁸, mutvārdu apsvērumos tiesas sēdē izklāstīja daudz niansētāku pieeju. Tā neuzsvēra savu apgalvojumu par to, ka šis gadījums būtiski atšķiras no gadījumiem, kad notiek novirzīšana ar hipersaites palīdzību, jo autortiesību īpašnieks saglabā savu rīcības brīvību. Savukārt tā atbalstīja nepieciešamību tāpat kā spriedumā *GS Media* individuāli izvērtēt izziņošanas darbību, ņemot vērā aspektus, kas saistīti ar skolnieces pilnīgu savas rīcības apzināšanos, it īpaši apstākli, balstoties uz kuru varēja prezumēt, ka fotogrāfija bija brīvi pieejama sabiedrībai.

46. Komisija tāpat kā Itālijas valdība vērs uzmanību uz to, ka šajā lietā, iespējams, ir piemērojams Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta a) apakšpunktā noteiktais izņēmums, kuru Vācijas Federatīvā Republika esot paredzējusi *UrhG* 52. pantā²⁹.

47. Tiesas sēdē *D. Renckhoff* aizstāvēja viedokli, ka šajā lietā neesot piemērojami spriedumā *GS Media* noteiktie kritēriji. Fotogrāfijas ievietošanai skolas tīmekļvietnē nebija autora piekrišanas, un viņam esot liegts īstenot savas tiesības kontrolēt sava darba izmantošanu. Turklāt interneta lietotāji, kas apmeklē šo tīmekļvietni, atšķiras no tiem, kuri apmeklē tiešsaistes ceļojumu žurnāla tīmekļvietni.

48. *D. Renckhoff* tāpat kā Francijas valdība noraida Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta a) apakšpunkta piemērojamību, jo fotogrāfijas izmantošana nebija nedz obligāta, nedz nepieciešama, un tās ievietošana mācību iestādes tīmekļvietnē neattiecoties tikai uz lietošanu mācību procesā. Francijas valdība piebilst, ka rīcība esot pretrunā šī panta 5. punktam, ņemot vērā darba nesamērīgu izmantošanu.

49. Turklāt Francijas valdība uzskata, ka šī lieta vispirms attiecas uz reproducēšanas tiesībām, jo attēls tika nokopēts uz skolas servera (Direktīvas 2001/29 2. pants) un tikai pēc tam notika izziņošana. Spriedumā *GS Media* formulēto postulātu piemērošana esot pretrunā mērķim nodrošināt autortiesību aizsardzību augstā līmenī.

21 Skat. it īpaši spriedumus, 2017. gada 26. aprīlis, *Stichting Brein* (C-527/15, EU:C:2017:300), 31. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2017. gada 14. jūnijs, *Stichting Brein* (C-610/15, turpmāk tekstā – “spriedums *Stichting Brein II*”, EU:C:2017:456), 31. un 44. punkts.

22 Skat. spriedumu, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379), 38. punkts.

23 Skat. spriedumu, 2011. gada 4. oktobris, *Football Association Premier League* u.c. (C-403/08 un C-429/08, EU:C:2011:631, 193. punkts).

24 Spriedums, 2013. gada 7. marts, *ITV Broadcasting* u.c. (C-607/11, EU:C:2013:147, 26. punkts).

25 Rikojums, 2014. gada 21. oktobris, *BestWater International* (C-348/13, EU:C:2014:2315), 15. punkts.

26 Spriedums, 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c. (C-466/12, EU:C:2014:76), 19. punkts.

27 Spriedums, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379), 41. un 44. punkts.

28 It īpaši spriedumi, 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c. (C-466/12, EU:C:2014:76), 26. punkts, un *GS Media*, 41. un 47.–51. punkts.

29 Skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *Eugen Ullmer* (C-117/13, EU:C:2014:2196), 55. punkts.

IV. Prejudiciālā jautājuma analīze

A. Ievada apsvērumi un pieeja

50. Ņemot vērā iesniedzējtiesas jautājuma formulējumu, tas attiecas uz tādu *izziņošanas sabiedrībai* veidojošo elementu pārbaudi, kā tie ir definēti Tiesas judikatūrā³⁰. Turklāt no iesniedzējtiesas apsvērumiem patiesībā var secināt, ka šaubas ir vienīgi par to, vai fotogrāfija tika izziņota *jaunai* sabiedrībai minētās judikatūras izpratnē³¹.

51. Konkrēti, tiesas jautājums neattiecas uz fotogrāfijas nokopēšanas darbību uz skolas servera vai datorā un iespējamību attiecināt uz to Direktīvas 2001/29 2. pantu. Tādējādi es uzskatu, ka, ierobežojot savu jautājumu, tiesa pamatoti aplūko attiecīgo rīcību no vienota skatpunkta, pirms tā nošķir tajā divus jēdzienus (reproducēšana un izziņošana sabiedrībai).

52. Tomēr, tā kā lieta var ietekmēt daudzu miljonu Eiropas skolēnu ikdienas dzīvi, es uzskatu, ka, lai sniegtu atbildi uz prejudiciālo jautājumu, ir jāanalizē citi noderīgi faktori. Tāpēc es izmantošu šādu shēmu: a) pirmkārt, analizēšu Komisijas atsauci uz Kordobas fotogrāfijas kvalificēšanu par *aizsargātu darbu*³²; b) otrkārt, pārbaudīšu “izziņošanas sabiedrībai” iezīmes, kuras ir noteikusi Tiesa, lai noskaidrotu, vai tās ir piemērojamas šajā lietā, un c) visbeidzot, aplūkošu Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzēto izņēmumu gadījumā, ja aizsargātais darbs tiek izmantots tikai mācību procesā.

B. Par “tikai fotogrāfiju” aizsardzību

53. Komisija uzskata, ka valsts tiesvedībā iesaistītās puses ir vienisprātis par to, ka attiecīgā fotogrāfija atbilst spriedumā *Painer* noteiktajām prasībām³³. Saskaņā ar šo spriedumu portreta fotogrāfija var tikt aizsargāta “ar nosacījumu, [...] ka šāda fotogrāfija ir autora intelektuālā jaunrade, kura atspoguļo pēdējā minētā personību un izpaužas kā viņa šīs fotogrāfijas īstenošanas gaitā veiktas brīvas un radošas izvēles”³⁴.

54. Tomēr es šaubos, ka vienkārša pilsētas Kordobas fotogrāfija ar romāņu tiltu priekšplānā atbilst spriedumā *Painer* minētajām prasībām (tas ir sacīts, nemazinot tās labās īpašības). Šajā lietā tika noskaidrots, vai preses izdevniecībām, lai publicētu fotorobotu, ko *E. M. Painer* bija izstrādājusi no portreta fotogrāfijas, bija jāsaņem autores atļauja, jo “šādai fotogrāfijai piešķirtās aizsardzības apjoms ir ierobežots vai šādas aizsardzības nemaz nav, tādēļ ka minētā fotogrāfija rada pamatu tikai ierobežotām radošajām iespējām”³⁵.

55. Balstoties uz Direktīvas 93/98³⁶ 6. pantu, Tiesa izstrādāja nepieciešamos kritērijus, lai lietā *Painer* aplūkotajai fotogrāfijai ar šo direktīvu tiktu piešķirta visilgākā aizsardzība (septiņdesmit gadi *post mortem auctoris*).

30 Skat. šīs judikatūras galvenos elementus spriedumā *Stichting Brein II*, 19.–34. punkts.

31 Turpat, 28. punkts. Iesniedzējtiesa lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 38. punktā balstās uz to, ka skolnieces darba ietvaros internetā ievietotā fotogrāfija ir piedāvāta jaunai sabiedrībai.

32 Tās rakstveida apsvērumu 4. punkts.

33 Spriedums, 2011. gada 1. decembris (C-145/10, EU:C:2011:798).

34 Turpat, 99. punkts.

35 Turpat, 85. punkts.

36 Saskaņā ar minēto pantu “fotogrāfijas, kas ir oriģinālas tādā ziņā, ka tās ir autora paša intelektuāli darbi, aizsargā saskaņā ar 1. pantu. Nepiemēro nekādus citus kritērijus, lai noteiktu, vai tie ir tiesīgi pretendēt uz aizsardzību. Dalībvalstis var paredzēt aizsardzību citām fotogrāfijām”.

56. Taču apstākļi, ka “tikai fotogrāfijas” neatbilst Direktīvā 93/98 minētajiem jaunrades nosacījumiem, nenozīmē, ka tām netiek piešķirta aizsardzība ar autortiesībām. Tas tā ir tādēļ, ka minētajā 6. pantā ir atzīta “citu fotogrāfiju” aizsardzība ar valsts tiesību aktiem.

57. Tādējādi atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu ar *UrhG* 72. panta 1. un 2. punktu tiek aizsargātas fotogrāfijas (*Lichtbilder*), piemērojot tiesību normas par “fotogrāfiskiem darbiem” (*Lichtbildwerke*). Tādējādi tam, vai *D. Renckhoff* izgatavotajai Kordobas fotogrāfijai piemīt Bernes konvencijā un Direktīvā 93/98 paredzētās īpašības, nav nozīmes, jo saskaņā ar Vācijas tiesībām visām fotogrāfijām ir nodrošināta ar *UrhG* piešķirtā aizsardzība³⁷.

58. Lai arī šim faktoram varētu būt svarīga nozīme strīda atrisināšanā, ja tas tiktu izskatīts tādas dalībvalsts tiesās, kurā tikai fotogrāfijas netiek aizsargātas, Vācijā šāda aizsardzība tām ir nodrošināta. Tomēr nevar neņemt vērā *D. Renckhoff* fotogrāfijas mākslinieciskās un jaunrades īpašības. Tādējādi ir labāk izprotama iesniedzējtiesas izvēle neskart šo jautājumu.

C. Par “izziņošanas sabiedrībai” jēdzienu

59. Tiesas judikatūrā attiecībā uz šī jēdziena sastāvdaļām (“izziņošanas darbība” un “sabiedrība”, kas ir izziņošanas adresāts) ir izveidoti vairāki interpretācijas kritēriji³⁸. Turpinājumā aplūkošu tikai tos, kuri var būt strīdīgāki saistībā ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem.

1. Izziņošanas darbība

60. Faktiski neviens no lietas dalībniekiem (nedz tiesvedībā valsts tiesās, nedz šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā) neapstrīd, ka, ievietojot Valtropas vispārīzglītojošās skolas tīmekļvietnē mācību procesā sagatavotu darbu, kurā iekļauta Kordobas fotogrāfija, neatkarīgi no izmantotā veida³⁹, notika aizsargāta darba izziņošana sabiedrībai, kura nebija klātesoša sākotnējās izziņošanas vietā.

61. Kā apgalvo iesniedzējtiesa, kuras viedoklim šajā jautājumā es piekritu, “izziņojot šīs lietas pamatā esošo fotogrāfiju skolas tīmekļvietnē, nav bijis tiešs fizisks kontakts starp darba izpildītāju un sabiedrību, kurai šī izziņošana notiek. Tomēr [...] šāda izziņošana ietilpst Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta piemērošanas jomā”. Tādējādi to personu rīcībā, kas veidoja šo sabiedrību, tika nodots darbs, un nav nozīmes tam, vai viņas šo iespēju izmanto⁴⁰.

37 Saskaņā ar tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem praksē atšķiras tikai aizsardzības termiņš – fotogrāfiskie darbi tiek aizsargāti septiņdesmit gadus *post mortem auctoris* (*UrhG* 64. pants), savukārt tikai fotogrāfijām termiņš ir saīsināts līdz piecdesmit gadiem no to pirmās publicēšanas brīža (*UrhG* 72. panta 3. punkts).

38 Skat. to izklāstu spriedumā *Stichting Brein II*, 19.–29. punkts.

39 Spriedums, 2017. gada 29. novembris, *VCAST* (C-265/16, EU:C:2017:913), 42. punkts un tajā minētā judikatūra.

40 Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi saskaņā ar spriedumu, 2017. gada 26. aprīlis, *Stichting Brein* (C-527/15, EU:C:2017:300), 35. un 36. punkts.

a) Lietotāja loma un subjektīvi faktori

62. Pirmais judikatūrā noteiktais kritērijs, lai noteiktu, vai ir notikusi izziņošanas darbība, ir “lietotāja būtiskā loma un viņa iejaukšanās apzinātība”⁴¹. Šis kritērijs⁴² apvieno gan personas, kas veic publiskošanu, rīcības *subjektīvos faktoros* (attiecībā uz kuru tiek prasīts, lai iejaukšanās notiktu, pilnīgi apzinoties savas rīcības sekas), gan *objektīvos apstākļus*, jo ar šīs darbības starpniecību ir jādod piekļuve aizsargātam darbam (tādējādi, ja nebūtu šīs iejaukšanās, “klienti” nevarētu izmantot izplatīto darbu vai arī to varētu izmantot ar grūtībām)⁴³.

63. Tiesa “lietotāja lomu” dažos gadījumos ir aplūkojusi tikai no objektīva viedokļa, proti, tā pārliecinājās tikai par to, ka, ja nebūtu minētā lietotāja iejaukšanās, jaunai sabiedrībai nebūtu piekļuves izplatītajam darbam⁴⁴.

64. Tomēr spriedumā *GS Media* bija atsauce uz dažiem subjektīviem faktoriem, kas tika atzīti par piemērotiem, lai noskaidrotu, vai, atsevišķi izvērtējot izziņošanas darbību, bija izpildīts nosacījums par “lietotāja būtisko lomu un viņa iejaukšanās apzinātību”. Tos var analizēt šajā posmā.

65. No šī skatpunkta iesniedzējtiesa apgalvo, ka skolniece un skolotājs rīkojās, pilnībā apzinoties savas rīcības sekas, jo viņi vēlējās nodrošināt piekļuves referātam, tostarp fotogrāfijai, skolas tīmekļvietnes lietotājiem, kuriem tās nebūtu bez viņu iejaukšanās⁴⁵.

66. Tomēr šī pieeja nav pietiekami aplūkota, pētot rīcību, ar kuru, iespējams, ir pārkāptas autortiesības. It īpaši nav pienācīgi novērtēti: a) fotogrāfijas kā skolas darba sastāvdaļas papildinošais raksturs; b) “vispārējās” piekļuves vieglums šim attēlam, kas tika *augšupielādēts* tiklā ar tās autora piekrišanu, tādējādi ikviens interneta lietotājs varēja to aplūkot, un c) skolas konteksts, kurā notika izziņošana, kam nebija nedz “klientu”, nedz peļņas gūšanas mērķa. Katrs no šiem trim faktoriem ir jāaplūko atsevišķi.

1) Fotogrāfijas papildinošais raksturs skolnieces darbā

67. Lai gan var šķist acīmredzams tas, ka skolniece un viņas skolotājs ievieto Vācijas skolas tīmekļvietnē spāņu valodas apguvei domātu darbu, tomēr viņu tiešais mērķis ir publicēt nevis pašu fotogrāfiju, bet referātu kopumā, kurā ir iekļauts strīdīgais Kordobas attēls.

68. Tādējādi ar šādu apņemšanos viņi vēlas iepazīstināt ar savu darbu sabiedrību, kuru interesē spāņu valodas apguve, tādā vidē (kas noteikti ir ierobežota), kura aptver skolu, ģimenes, kolēģus un draugus. Tāpēc es neredzu nekādu pamatu uzskatīt, ka Kordobas fotogrāfija tika pakļauta plašākai apskatei nekā ceļojumu žurnāla vietnē (kuras iespējamo adresātu skaits varbūt pārsniedz vienkāršas skolas tīmekļvietnes apmeklētāju skaitu).

2) Darba autora piekrišana

69. Fotogrāfijas ievietošana skolas tīmekļvietnē noteikti ir publicēšana *bez* tās īpašnieka piekrišanas. Ja netiktu pārbaudīti šīs rīcības papildu apstākļi, varētu secināt, ka pirmais nosacījums, lai konstatētu autortiesību pārkāpumu⁴⁶, ir izpildīts.

41 Spriedums *GS Media*, 35. punkts.

42 Tas ir paredzēts Pamatnostādnēs par Bernes konvenciju, lai noteiktu, cik liela nozīme bija darba izplatītāja ietekmei uz sabiedrību, kuru autors sākotnēji nebija paredzējis.

43 Spriedums *Stichting Brein II*, 26. punkts.

44 Spriedums, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379), 45. un 46. punkts, kur subjektīvi faktori, kas, šķiet, ir nesaraunami saistīti ar objektīviem faktoriem, netika analizēti atsevišķi.

45 Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 24. punktu.

46 Spriedums, 2016. gada 16. novembris, *Soulier un Doke* (C-301/15, EU:C:2016:878), 34. punkts.

70. Atšķirībā no apstākļiem lietā *GS Media*, izskatāmajā lietā nav nozīmes tam, vai personas (skolniece un viņas skolotājs), kurām tiek pārņemta attiecīgā rīcība, zināja, ka darba publicēšana, ko veic trešā persona, ir prettiesiska. Es uzsveru, ka tam nav nozīmes, jo *D. Renckhoff* izgatavotā fotogrāfija tīmeklī tika ievietota likumīgi, proti, ar viņa piekrišanu. Tātad attiecīgi rodas jautājums, vai ir nepieciešams, lai viņi apzinātos to, ka attēla reproducēšanai skolas tīmekļvietnē noteikti bija jāsaņem fotogrāfa piekrišana. Ja tas tā būtu, varētu pieņemt, ka viņi apzinājās savas rīcības sekas.

71. Tiesa ir nospriedusi, ka var izrādīties sarežģīti, “it īpaši indivīdiem”, pārbaudīt, ka tīmeklī ievietoto darbu autortiesību īpašnieki ir piekrituši to publicēšanai attiecīgajās tīmekļvietnēs⁴⁷.

72. Lai arī šīs lietas apstākļi, kā tas tika norādīts, atšķiras no apstākļiem lietā *GS Media* (kurā runa bija par hipersaitēm uz aizsargātiem darbiem, kas bez autortiesību īpašnieka atļaujas bija brīvi pieejami citā tīmekļvietnē), es uzskatu, ka šajā spriedumā izvirzītos argumentus par personas, kuras mērķis nav peļņas gūšana, rīcības subjektīvo aspektu⁴⁸ *mutatis mutandis* var attiecināt uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu⁴⁹.

73. Šajā lietā īpaši ir jāmin divi no šiem argumentiem:

- arguments par to, ka persona bez peļņas gūšanas mērķa, lai arī tā publisko aizsargātu darbu, darot to tieši pieejamu citiem interneta lietotājiem, “parasti nerīkojas, pilnībā apzinoties savas rīcības sekas, kad sniedz klientiem piekļuvi darbam, kas internetā publicēts prettiesiski”;
- arguments par to, ka “attiecīgais darbs jau bija pieejams interneta vietnē, kurai var piekļūt ar hipersaites palīdzību, bez ierobežojumiem”, proti, šajos apstākļos “visi interneta lietotāji principā jau varēja piekļūt tam bez šādas iejaukšanās”⁵⁰.

74. Ja ir izpildīti šajos divos argumentos minētie nosacījumi, var secināt, ka tādos apstākļos kā šajā lietā izziņošanas sabiedrībai darbība nav notikusi. Tomēr tas tā nav tad, kad: a) darba autortiesību īpašnieki brīdina, ka darbs, kuram ir nodrošināta piekļuve, ir “publicēts internetā prettiesiski”⁵¹, vai b) piekļuve šim darbam ir nodrošināta tādējādi, ka tās interneta vietnes lietotāji, kurā atrodas darbs, var “apiet ierobežojošus pasākumus, kas veikti saitē, kurā aizsargātais darbs atrodas”⁵². Tas tā nav gadījumā, kad personai, kura mēģina publicēt fotogrāfiju tīmeklī, fotogrāfijas autors ir paziņojis, ka viņš to neatļauj.

75. Piemērojot šīs pamatnostādnes šajā lietā, ir jākonstatē, ka:

- konkrētajā ceļojumu žurnāla vietnē, kurā bija ievietota fotogrāfija, fotogrāfijas autors nebija norādīts⁵³. Tādējādi varētu pamatoti uzskatīt, ka tas bija tikai Kordobas pilsētas attēls, kas tika izmantots kā tūrisma reklāma, un ka tam nebija piešķirta aizsargātiem darbiem nodrošinātā aizsardzība;

47 Spriedums *GS Media*, 46. punkts.

48 Lai arī peļņas gūšanas mērķa ietekmi aplūkošu vēlāk, tas ir jāuzsver jau tagad.

49 Apgalvojumā, ar ko ir noraidīta šī attiecināšana, ir uzsvērts, ka spriedumā *GS Media* ir atsauce tikai uz saitēm, kas novirza uz interneta vietni, kurā jau ir ievietots darbs, savukārt šeit attēls tiek augšupielādēts savā tīmekļvietnē, nodrošinot piekļuvi tam trešajām personām. Tomēr uzskatu, ka šai atšķirībai nav nozīmes, lai vērtētu subjektīvos aspektus un citus rīcības apstākļus, kas ir aplūkoti spriedumā *GS Media*. Tiesas sēdē to atzina arī Komisija.

50 Spriedums *GS Media*, 48. punkts.

51 Turpat, 49. punkts.

52 Turpat, 50. punkts.

53 Skat. šo secinājumu 13. zemsvītras piezīmi.

– minētajā tīmekļvietnē fotogrāfija bija viegli pieejama (jo nebija minēti nekādi papildu ierobežojumi vai brīdinājumi)⁵⁴. Ņemot vērā šo informāciju un visu iepriekš minēto, skolniece un viņas skolotājs bez papildu informācijas iegūšanas atkal varētu pamatoti prezumēt, ka fotogrāfija bija brīvi pieejama sabiedrībai.

76. Es neuzskatu, ka šie apgalvojumi, kā norāda federālā zeme, vedina uz domu, ka autors būtu atteicies no savām tiesībām, nedz arī liek domāt, ka darbs bija publiski pieejams.

77. Tomēr – vai var uzskatīt, ka fotogrāfijas autors netieši ir devis piekrišanu trešajām personām izmantot viņa darbu⁵⁵? Man arī nešķiet, ka iznākums noteikti būs šāds, jo, izmantojot prezumpciju metodi, manuprāt, ir iespējams iegūt citu (līdzīgu) rezultātu, to sasaistot ar fotogrāfa, kas atļauj izplatīt savu darbu internetā, rīcību, kā tas ir izklāstīts iepriekš.

78. Sadalot atbildību starp *parasto* interneta lietotāju, kuram nav profesionālas intereses, un autortiesību īpašnieku, nevar sistemātiski un vispārēji pirmajam minētajam prasīt ievērot lielāku rūpību nekā otrajam minētajam gadījumos⁵⁶, kad runa ir par autortiesību aizsardzību⁵⁷. Konkrēti, es neuzskatu, ka lietotājam, kuram piemīt šādas īpašības, ir jānosaka pienākums izpētīt, vai bez ierobežojumiem un brīdinājumiem internetā ievietoti attēli ir aizsargāti ar autortiesībām gadījumos, kad viņš tos vēlas izmantot ar mācībām saistītiem mērķiem. Šajos apstākļos ikviens lietotājs var *prezumēt*, ka autors neiebilst pret šo attēlu izmantošanu vienīgi mācību mērķiem.

79. Pretējā gadījumā tiktu ierobežota tās informācijas izmantošana, kas tīmeklī ir piedāvāta lielā apjomā. Šis ierobežojums varētu aizskart Hartas 11. pantā nostiprināto vārda un informācijas brīvību īstenošanu. Turklāt šajā gadījumā tiktu pārkāptas Hartas 14. panta 1. punktā noteiktās tiesības uz glītību.

3) Peļņas gūšanas mērķa un “klientu” neesamība

80. Trešais faktors, lai vērtētu skolnieces un viņas skolotāja rīcību, ir viņu darbība bez peļņas gūšanas mērķa⁵⁸. Lai arī *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) mazina tā vērtību interpretācijas nolūkā⁵⁹, es uzskatu, ka tam ir lielāka nozīme, nekā tiesa tam to piešķir.

81. Tiesa peļņas gūšanas mērķa esamību ir saistījusi ar prezumpciju attiecībā uz rīcību, kas veikta, pilnīgi apzinoties darba aizsargātību, un atļaujas neesamību, lai to publicētu internetā⁶⁰. Lai arī tas nav skaidri norādīts, tā uzskata, ka gadījumos, ja rīcībai nav peļņas gūšanas mērķa, ir jāpierāda, vai ir bijis zināms par darba ievietošanas prettiesiskumu, ar ko ir jāsaprot visi katra atsevišķa gadījuma apstākļi un elementi.

54 Tās īpašnieks, izmantojot kādu no esošajām tehniskās drošības metodēm, būtu varējis veikt pasākumus, lai liegtu veikt fotogrāfijas kopēšanu.

55 Spriedumā, 2016. gada 16. novembris, *Soulier un Doke* (C-301/15; EU:C:2016:878), 35. punkts, ir pieļauta netiešas piekrišanas iespēja. Tomēr tā ir balstīta uz to, ka lietotājs, kurš vēlas izmantot darbu, pazīst vai var pazīt autoru, un tādējādi ir noteikts pienākums faktiski iepriekš viņu par to informēt, kas nav noticis šajā gadījumā. Skat. šī sprieduma 38. un 39. punktu.

56 Tādējādi pārmērīgi tiktu veicināta autortiesību īpašnieka vieglprātīga attieksme, kurš varētu kļūt neuzmanīgs, atsaucoties uz pārmērīgu aizsardzību. Turklāt šis attieksmes dēļ, iespējams, rastos vairāk konfliktu ar lietotājiem, kuri uzticas (un vēlas ticēt) pārredzamībai un brīvai piekļuvei tīmeklī esošajai informācijai. Tādējādi autortiesību īpašniekam tiek prasīts ievērot zināmu rūpību to aizsardzībā.

57 Skat. spēcīgu argumentu par labu šai līdzsvara atjaunošanai: Elkin-Koren, N., “Copyright in a Digital Ecosystem”, Okediji, R.L. (izd.), *Copyright Law in an Age of Limitations and Exceptions*, Ņujorka: Cambridge University press, 2017, 132. un nākamās lpp., it īpaši 159. lpp.

58 Nesen pasludinātajos spriedumos ir ņemts vērā šis subjektīvais aspekts; skat. spriedumus, 2017. gada 26. aprīlis, *Stichting Brein* (C-527/15, EU:C:2017:300), 49. punkts, un *Stichting Brein II*, 46. punkts.

59 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 39. punkts.

60 Spriedums *GS Media*, 51. punkts. “Ja hipersaite ir izvietota ar mērķi gūt peļņu, no saišu izvietotāja var sagaidīt, ka viņš ir veicis nepieciešamās pārbaudes, lai pārliecinātos, ka attiecīgais darbs nav publicēts prettiesiski vietnē, uz kuru ved šis hipersaites, tādēļ ir jāpieņem, ka šī izvietošana ir noritējusi, pilnībā apzinoties šī darba aizsargātību un to, ka autortiesību īpašnieks, iespējams, nav devis atļauju publikācijai internetā”.

82. Pamattiesvedībā, ņemot vērā izklāstīto, tā kā ceļojumu žurnāla tīmekļvietnē nebija nekāda brīdinājuma par fotogrāfijas izmantošanu un tās ierobežojumiem, skolniece varēja uzskatīt, ka nebija nekādu šķēršļu tās ievietošanai skolas tīmekļvietnē. Šāda prezumpcija nebūtu pielīdzināma tiesību izsmelšanai, kas ir aizliegta ar Direktīvas 2001/29 3. panta 3. punktu, jo to bez grūtībām varētu atspēkot. Turklāt tas ļautu nodrošināt līdzsvaru starp autortiesībām un “rait[u] darbīb[u], kā arī viedokļu un informācijas apmaiņ[u] šajā tīklā”⁶¹.

83. Norāžu neesamība neapstiprina pieņēmumu – drīzāk gluži pretēji –, ka skolniece un skolotājs pilnībā apzinājās darba aizsargātību un ka viņiem bija jālūdz autortiesību īpašnieka atļauja.

84. Turklāt Tiesas judikatūra par šiem jautājumiem ir tikusi attīstīta saistībā ar komercdarbību, kā par to liecina bieži lietotā norāde “klienti”. Tiek pieņemts, ka konkrēts uzņēmums (vai piegādātājs vai pārdevējs) nodrošina saviem klientiem iespēju piekļūt noteiktam aizsargātam digitālajam saturam neatkarīgi no tā īpašnieka piekrišanas. Skolas kontekstā – gluži pretēji⁶² – tos, kuri iegūst piekļuvi fotogrāfijai, pateicoties mācību iestādes tīmekļvietnē ievietotam darbam, nevar kvalificēt par “klientiem” tādā nozīmē, kā šis jēdziens tiek lietots komercdarbības jomā.

85. Visbeidzot, ņemot vērā visus šos trīs faktoros (attēla papildinošais raksturs attiecībā uz mācību priekšmeta ietvaros sagatavotu referātu, fotogrāfijas brīva pieejamība bez jebkādas norādes par tās izmantošanas ierobežojumiem un peļņas gūšanas mērķa neesamība skolnieces vai mācībspēku rīcībā) man liek secināt, ka šajā lietā nav notikusi izziņošana sabiedrībai Tiesas judikatūras izpratnē.

b) Izmantotais veids

86. Turpmāk lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir analizēts, vai tehniskais līdzeklis, kuru izmantoja skolniece un viņas skolotājs, lai augšupielādētu fotogrāfiju skolas tīmekļvietnē, atšķiras no tā, kas tika izmantots, lai reproducētu fotogrāfiju ceļojumu žurnāla tīmekļvietnē, kuram autors bija piešķīris lietošanas atļauju.

87. Kā zināms, ja darbu pārraida, izmantojot tehniskos līdzekļus, kas atšķiras no tiem, kuri tika izmantoti sākotnējai pārraidīšanai, tā ir izziņošana *atšķirīgai* sabiedrībai, savukārt tāda paša tehniska veida izmantošana nozīmē, ka vēl ir jāpārbauda, vai faktiski var runāt par *jaunu* sabiedrību⁶³.

88. Iesniedzējtiesa, federālā zeme un Itālijas valdība apgalvo, ka skolniece izmantoja tādu pašu veidu, kāds bija izmantots ceļojumu žurnāla tīmekļvietnē. Komisija, kas nenoliedz šo identiskumu, savos rakstveida apsvērumos atspēkoja argumentu, ka šajā lietā ir piemērojama judikatūra attiecībā uz hipersaitēm, un šo atspēkojumu niansēti izklāstīja tiesas sēdē.

89. Manuprāt, viss norāda, ka attēla iepriekšēja reproducēšana jebkādā veidā (tā varēja būt kopija piezīmju burtnīcā vai datorā) un tā turpmāka augšupielāde tīmekļvietnē tiek veikta tādā pašā veidā, kāds izmantots, lai minēto fotogrāfiju augšupielādētu ceļojumu žurnāla tīmekļvietnē.

90. Šajā gadījumā šis veids atšķiras no tā, kas tika izmantots saistībā ar hipersaitēm (kuras izmantojot, darbība norisinās tikai tīmeklī), taču tas nenozīmē, ka ir jāpiemēro citi kritēriji, lai pārbaudītu nosacījumu attiecībā uz “izziņošanas darbību”. Tāpēc ir jānoskaidro, vai sabiedrība, kurai bija paredzēts skolas tīmekļvietnē ievietotais darbs, bija jauna sabiedrība⁶⁴.

61 Turpat, 45. punkts.

62 Ši kritērija vērtējums varētu būt atšķirīgs, ja skola prasītu samaksu par tās tīmekļvietnes apmeklēšanu, kurā nodrošināta piekļuve darbam ar tajā ievietotu fotogrāfiju.

63 Spriedums, 2017. gada 29. novembris, VCAST (C-265/16, EU:C:2017:913), 48. punkts un tajā minētā judikatūra.

64 Turpat, 50. punkts, *a contrario sensu*.

2. Mērķsabiedrība

a) De minimis?

91. Lai pārbaudītu “sabiedrību”, kurai ir paredzēta izziņošana, sākumā obligāti ir jāizvērtē tās *kvantitatīvais* aspekts – vispirms ir jāprecizē, vai runa ir par “nenoteiktu skaitu potenciālo saņēmēju un turklāt par diezgan lielu skaitu personu”, un tikai pēc tam ir jānoskaidro, vai tā ir “jauna” sabiedrība⁶⁵. Saskaņā ar šo judikatūru neliela personu grupa, kurai tiek pārraidīts darbs, juridiski nav jākvalificē par “sabiedrību” Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē.

92. Lai noteiktu, vai ir sasniegta *de minimis* robeža⁶⁶, ir jāņem vērā kumulatīvas sekas, kuras rada publiskošana, izvērtējot ne vien to, cik personām ir vienlaicīga piekļuve, bet arī to, cik no viņām ir secīga piekļuve⁶⁷.

93. Tiesa ir nospriedusi, ka izziņošana interneta vietnē, neparedzot piekļuves ierobežojumus, ir vērsta uz visiem iespējamajiem šīs vietnes lietotājiem (interneta lietotājiem)⁶⁸. Tādējādi izšķiroša nozīme ir *objektīvajam* faktoram, proti, publiskošanas veidam, nevis *subjektīvai* tās personas gribai, kura to lieto.

94. Nav konstatēts, ka skolnieces darbs mācību iestādes tīmekļvietnē tika ievietots, paredzot piekļuves ierobežojumus (piemēram, ļaujot tam piekļūt tikai mācībspēkiem, skolēnu vecākiem vai tikai skolēniem). Tādējādi, ja jebkurš interneta lietotājs var apmeklēt vietni un piekļūt aizsargātam darbam (fotogrāfija), pārraidīšana var notikt *potenciāli* lielam personu kopumam, proti, “sabiedrībai” Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē.

b) Attiecībā uz “jaunu” sabiedrību

95. Šis kritērijs nozīmē to, ka sabiedrību, kam ir paredzēta pārraidīšana, var uzskatīt par “jaunu” tikai tad, ja tā atšķiras no tās, kurai bija paredzēta sākotnējā izziņošana, proti, ja to var kvalificēt kā “plašāku”⁶⁹ par to, kas bija paredzēta sākotnēji.

96. Ciktāl šajā lietā gan fotogrāfijas publicēšana tiešsaistes ceļojumu žurnālā, gan tās augšupielāde tīmekļvietnē, iekļaujot to skolas darbā, bija paredzēta ikvienam interneta lietotājam, nenosakot ierobežojumus, šī sabiedrība, kurai gan viena, gan otra vietne nodrošināja iespējamo piekļuvi, abos gadījumos bija viena un tā pati (interneta lietotāju kopums).

97. Tomēr iesniedzējtiesa šaubās par šo secinājumu, uzskatot, ka: a) ja lietotājs ievieto darbu un padara to pieejamu pats savā tīmekļvietnē, viņam ir būtiska loma izziņošanā, b) autortiesību īpašnieks, kas dod savu piekrišanu ievietot savu darbu brīvi pieejamā tīmekļvietnē, domā tikai par sabiedrību, kas apmeklē minēto tīmekļvietni tieši vai ar saites palīdzību, un c) pretēja apgalvojuma akceptēšana izraisītu autortiesību izsmelšanu, kas ir aizliegta ar Direktīvas 2001/29 3. panta 3. punktu.

65 Spriedumi, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379), 41. punkts; 2017. gada 29. novembris, *VCAST* (C-265/16, EU:C:2017:913), 45. punkts, un *Stichting Brein II*, 41. punkts

66 Tā ir kvalificēta spriedumā, 2012. gada 15. marts, *SCF* (C-135/10, EU:C:2012:140), 86. punkts.

67 Turpat, 87. punkts.

68 Spriedumi, 2017. gada 29. novembris, *VCAST* (C-265/16, EU:C:2017:913), 46. un 47. punkts, un 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c. (C-466/12, EU:C:2014:76), 22. punkts.

69 Īpašības vārds ir lietots Rokasgrāmatā attiecībā uz Bernes konvenciju.

98. Man nešķiet, ka šīs atrunas ļauj saglabāt kvalifikāciju “jauna” sabiedrība šajā lietā⁷⁰. Tiesa šajā ziņā ir izmantojusi dažus kritērijus, kas ir piemērojami gan darbu pārraidīšanai ar radio un televīzijas signālu palīdzību⁷¹, gan publicēšanai ar hipersaišu starpniecību tīmeklī⁷², proti, neatkarīgi no tehniskā atbalsta. Šāda sabiedrība pastāv tad, ja, pirmkārt, bez lietotāja iejaukšanās nevarētu izmantot darbu un, otrkārt, ja tā netika ņemta vērā, kad tika piešķirta atļauja darba sākotnējai izziņošanai⁷³.

99. Attiecībā uz skolnieces un viņas skolotāja iesaistīšanos ir grūti pieņemt, ka tie, kuriem bija piekļuve skolas tīmekļvietnei, nevarēja tādā pašā veidā (un bez lielām grūtībām) piekļūt ceļojumu žurnāla tīmekļvietnei, kurā sākotnēji bija publicēta Kordobas fotogrāfija. Interneta lietotāju sabiedrība parasti ir viena tā pati, kad tā apmeklē ceļojumu žurnāla tīmekļvietni un kad tā interesējas par mācību iestādes tīmekļvietni.

100. Tā kā attēls bija viegli un likumīgi (proti, ar autortiesību īpašnieka piekrišanu) pieejams visiem interneta lietotājiem, nav skaidrs, kā skolnieces un viņas skolotāja iejaukšanās varētu būt *izšķiroša*, lai nodrošinātu piekļuvi *lielākam* personu skaitam.

101. Interneta loģika ir tāda, ka, ja brīva un bezmaksas piekļuve tīklā ievietotiem attēliem ir nodrošināta ar to autora piekrišanu, nesniedzot norādījumus vai brīdinājumus par pretējo, nav iespējams nošķirt iespējamo apmeklētāju skaitu vai kategorijas vai arī paredzēt, ka tikai vieni, nevis citi [interneta lietotāji] varēs tos aplūkot.

102. Līdz šim, aplūkojot interneta jomu, kam ir nozīme šajā lietā, sabiedrības novitāte drīzāk tika saistīta ar apstākli, ka noteiktam lietotāju kopumam tika nodrošināta piekļuve aizsargātam darbam, ļaujot viņiem apiet aizsardzības pasākumus, kas tika īstenoti vietnē, kurā tas bija izvietots sākotnēji. Šajā gadījumā noteikti runa būtu par “jaunu sabiedrību, ko nav ņēmuši vērā autortiesību īpašnieki brīdī, kad viņi atļāva veikt sākotnējo izziņošanu”⁷⁴.

103. Tādējādi šajā lietā nebija neviena aizsardzības līdzekļa (tie netika īstenoti), ne arī tika dota piekļuve darbam, kas atradās internetā bez īpašnieka atļaujas. Ņemot vērā, ka šie divi objektīvi nosacījumi nav izpildīti, kā arī to, ka būtiskam iespējamo apmeklētāju skaitam bija pieejamas abas tīmekļvietnes, kurās bija ievietota fotogrāfija, var apgalvot, ka nav notikusi izziņošana jaunai sabiedrībai šeit izklāstītajā nozīmē.

104. Šis rezultāts, kā jau esmu norādījis, nenozīmē autortiesību *izsmelšanu*, kura ir pretrunā Direktīvas 2001/29 3. panta 3. punktam. Tās drīzāk ir loģiskas sekas tam, kādā veidā tiesību uz fotogrāfiju īpašnieks nodeva to lietošanā, un viņš zināja vai arī viņam bija jāzina, ka, neparedzot nekādu aizsardzības līdzekli pret attēla nokopēšanu, interneta lietotāji var uzskatīt, ka tas ir brīvi pieejams sabiedrībai.

105. Šajos apstākļos es neuzskatu, ka būtu pārmērīgi izvīrīt prasību, ka profesionālim gadījumā, kad viņš pats vai ar trešo personu starpniecību publicē darbu internetā, jāveic atbilstīgi, tostarp tehniski, pasākumi, lai vismaz norādītu uz savām autortiesībām un vēlmi kontrolēt sava darba izplatīšanu, novēršot pretējas darbības.

106. Turklāt es uzskatu, ka ar prasību ievērot šādu rūpību netiek mazināts augstais aizsardzības līmenis, kas nodrošināms attēlu autortiesību īpašniekiem (attēli paliek neskarti, ja tiem pievieno nepieciešamos brīdinājumus), un tas palīdz saglabāt līdzsvaru starp tiem un tīkla lietotāju legītimajām interesēm, neizkropļojot interneta loģiku.

70 Iespējams, šajā kontekstā būtu jādod priekšroka jēdzienam “papildu sabiedrība”.

71 Spriedums, 2011. gada 4. oktobris, *Football Association Premier League* u.c. (C-403/08 un C-429/08, EU:C:2011:631), 197.–198. punkts.

72 Spriedums *Stichting Brein II*, 44. un 45. punkts.

73 Spriedums, 2016. gada 31. maijs, *Reha Training* (C-117/15, EU:C:2016:379), 60. punkts.

74 Spriedums, 2014. gada 13. februāris, *Svensson* u.c. (C-466/12, EU:C:2014:76), 31. punkts.

107. Visbeidzot, tiesību īpašnieks nezaudē kontroli pār fotogrāfijas kopiju, kas tiek lietota skolas tīmekļvietnē, jo to var izņemt, ja tiek uzskatīts, ka šī iemesla dēļ tiek nodarīts kaitējums.

108. Būtībā visu šo iemeslu dēļ es uzskatu, ka uz *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) jautājumu ir jāsniedz noraidoša atbilde.

D. Par izņēmumu attiecībā uz izmantošanu mācību procesā

109. Īstenībā, sniedzot manis ierosināto atbildi, nav jāizmanto iespējamie Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punktā paredzētie izņēmumi autortiesībām, un arī iesniedzējtiesa par to nejautā.

110. Iespējams, ka šī tiesa par to nerunā, jo ir pārliecināta, ka tiesību norma, ar kuru Vācijas likumdevējs valsts tiesībās ieviesa šos izņēmumus, neļauj akceptēt tādu gadījumu kā aplūkots⁷⁵.

111. Tādējādi, lai papildinātu savu izklāstu gadījumā, ja Tiesa nepieņemtu manu priekšlikumu, ir jāizvērtē, vai šajā lietā ir piemērojams Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkts, jo spriedumā, kas ir jāpasludina, ir jāsniedz iesniedzējtiesai papildu precizējumi par Savienības tiesību normas interpretāciju, kuri tai būs noderīgi, bet kuri tieši neattiecas uz tās jautājumiem⁷⁶.

112. Saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punktu dalībvalstis var paredzēt izņēmumus reproducēšanas, izziņošanas un publiskošanas tiesībām. Tostarp ir minēta aizsargāto darbu izmantošana, kura ir paredzēta tikai “ilustrācijai mācību procesā”⁷⁷. Itālijas valdība vērs uzmanību uz nepieciešamību piemērot šo izņēmumu pakārtoti, un Komisija norāda, ka Vācija to esot iekļāvusi *UrhG* 52. pantā.

113. Ja nemaldos, Tiesai pirmoreiz nākas saskarties ar šo a) apakšpunktā minēto izņēmumu. Lai arī tās judikatūrā ir noteikts, ka izņēmumu un ierobežojumu tvērums ir jāinterpretē šauri, ciktāl tie var skart īpašuma tiesības uz intelektuālajiem darbiem⁷⁸, ir jāatceras, ka arī tiesības uz izglītību ir nostiprinātas Hartas 14. panta 1. punktā⁷⁹. Tādējādi interpretācijā ir jāievēro saprātīgs līdzsvars starp abām tiesībām.

1. Izglītošanas mērķi

114. Izņēmumu autortiesībām, izmantojot aizsargātus darbus tikai izglītošanas mērķiem, nedrīkst reducēt uz tā minimālo izpausmi, kas tā būtu gadījumā, ja tikai skolotāji drīkstētu papildināt savu mācību kursu vai lekciju saturu ar ilustrācijām.

⁷⁵ *UrhG* 52.a pantā ir nošķirti maza apjoma darbi (“Werke geringen Umfangs”), kas minēti 1. punktā, un to izziņošana attiecas tikai uz to skolēnu loku, kuri piedalās konkrētā mācību stundā, un darbi (“Werke”), kas minēti 2. punktā, kuru izmantošanai katrā ziņā ir jāsaņem autora piekrišana. Šis pants tika atcelts ar 2017. gada 1. septembra Likuma par autortiesību pielāgošanu zināšanu sabiedrības pašreizējām prasībām (“Gesetz zur Angleichung des Urheberrechts an die aktuellen Erfordernisse der Wissensgesellschaft”; pēdējais pārskatītais *UrhG* ir stājies spēkā 2018. gada 1. martā) 1. panta 7. punktu. Tas tika aizstāts ar jaunu 60.a pantu attiecībā uz likumīgi atļautu izmantošanu izglītības un zinātnes jomā, kā arī iestādēm, un tā 1. punktā darbu apjoma kritērijs, lai noteiktu atļautās lietošanas jomu, tika grozīts, nosakot maksimālo procentuālo daļu (15%), kuru drīkst nokopēt, publiskot vai izziņot sabiedrībai. Šis grozījums *ratione temporis* neattiecas uz izskatāmo lietu.

⁷⁶ Šie precizējumi varēs palīdzēt interpretēt valsts tiesību normas, ņemot vērā Savienības tiesības, kuras ar tām ir transponētas.

⁷⁷ Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta a) apakšpunkts.

⁷⁸ Spriedums, 2014. gada 10. aprīlis, *ACI Adam* u.c. (C-435/12, EU:C:2014:254), 22. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁷⁹ Visbeidzot, šajos gadījumos ir minēta judikatūrā atzītā privātpašuma funkcija sabiedrībā, kas ļauj ierobežot šīs tiesības ar nosacījumu, ka šie ierobežojumi faktiski atbilst Savienības vispārējo interešu mērķiem un nav uzskatāmi par nesamērīgu un nepieņemamu traucējumu, kas apdraud pašu garantēto tiesību būtību. Skat. spriedumus, 2013. gada 15. janvāris, *Krizan* u.c. (C-416/10, EU:C:2013:8), 113. punkts, un 2005. gada 12. maijs, *Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia* un *ERSA* (C-347/03, EU:C:2005:285), 119. punkts un tajā minētā judikatūra.

115. Interpretācijā, kurā lielāka vērtība tiek piešķirta tiesībām uz izglītību Hartas 14. panta 1. punkta izpratnē, var uzsvērt skolēnu ne tikai pasīvo, bet arī aktīvo lomu, atļaujot arī viņiem tajos pašos izglītošanās nolūkos (attiecīgā gadījumā kā skolēniem) izmantot ar autortiesībām aizsargātus darbus. Tādējādi tas veicina to, ka tiek pildīts galvenais izglītošanas uzdevums – nodrošināta pilnīga personības attīstība⁸⁰.

116. Izņēmums attiecas ne tikai uz aizsargāto materiālu reproducēšanu un to publiskošanu internetā *zinātnisko pētījumu* nolūkā. Tiesību normā šis mērķis un *izglītošanas* veicināšanas mērķis ir noteikts tādā pašā līmenī, lai tos varētu izmantot ne vien augstskolās, bet arī gan skolēni, gan skolotāji, ja ir izpildīti pārējie tā piemērošanas nosacījumi.

117. Faktiski tiesas sēdē tika vienprātīgi atzīts, ka [fotogrāfijas] izziņošana sabiedrībai (Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkta izpratnē) nenotiktu, ja skolnieces darbs tiktu augšupielādēts tādā skolas tīmekļvietnē, kurai piekļuve būtu tikai skolas ietvaros. Neskarot to, ka šī interpretācija, manuprāt, ir nesamērīgi šaura⁸¹, es uzskatu, ka tā atspoguļo saikni starp izglītošanas mērķi un fotogrāfijas ievietošanu iestādes tīmekļvietnē.

2. Avota un autora vārda norāde

118. Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punktā izņēmums attiecībā uz lietošanu mācību procesā ir atļauts ar nosacījumu, ka “ir norādīts avots, tajā skaitā autors – ja vien to nav neiespējami izdarīt”.

119. Tādējādi darbā, kas tika augšupielādēts mācību iestādes tīmekļvietnē, fotogrāfijai bija pievienots tā žurnāla nosaukums (*Schwarzaufweiss*), kurā tā bija ievietota. Skolniece un skolotājs ievēroja pienācīgu rūpību, un viņiem nevar pārņemt, ka viņi nebija norādījuši fotogrāfa vārdu, kas zem attēla nebija minēts.

3. Nekomerčiāls mērķis

120. Tāpat Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punktā ir prasīts, lai aizsargāta darba izmantošanu mācību procesā “pamato[tu] attiecīgais nekomerciālais mērķis”.

121. Nav šaubu, kā jau esmu norādījis, ka spāņu valodas stundā sagatavotā darba ievietošanai skolas tīmekļvietnē nebija nekāda komerciāla mērķa. Runājot par pamatojumu, no interneta lejupielādētu attēlu izmantošana digitālā formātā sagatavotajos darbos atsevišķās mācību jomās pašlaik ir viena no prasībām.

80 Tas ir atzīts 1948. gada Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas (VCTD) 26. panta 2. punktā un Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (ICESCR), kas pieņemts ar Ģenerālās Asamblejas 1966. gada 16. decembra rezolūciju 2200A (XXI) un kas saskaņā ar tās 27. pantu ir spēkā no 1976. gada 3. janvāra, 13. panta 1. punktā.

81 Ņemot vērā skolas tīmekļvietnes iezīmes, es neuzskatu, ka ir liela atšķirība starp to, vai fotogrāfija ir aplūkojama *iekštīklā, ārtīklā* vai iestādes tīmekļvietnē – sabiedrība, kas izmantos minēto vietni, ļoti iespējams, būs identiska trīs gadījumos, proti, tie būs skolēni un viņu ģimenes vai draugi, kā arī skolotāji.

4. Direktīvas 2001/29 5. panta 5. punkta pārbaude

122. Lai varētu izmantot fotogrāfiju saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzēto izņēmumu, tai būtu jāiztur šīs tiesību normas 5. punktā paredzētā *pārbaude*, tāpēc ir jāanalizē tā piemērošanas nosacījumi⁸². Šajā nolūkā izmantošu to pašu metodi kā savos secinājumos lietā *Stichting Brein*⁸³.

123. Pirmkārt, kas attiecas uz izmantošanu mācību procesā bez mērķa gūt peļņu, manuprāt, ir skaidrs, ka tas nav pretrunā attiecīgo darbu parastajai izmantošanai (otrais pārbaudes posms). Ievietojot to skolas interneta vietnē, ne skolniece, ne skolotājs (ne mācību iestāde, ne federālā zeme) nemazina ekonomiskos ieguvumus, kas izriet no fotogrāfijas ievietošanas tīklā, ne arī gūst komerciālu labumu, nodarot kaitējumu autoram.

124. Vēl viena likumīgā interese (pārbaudes trešais posms) varētu būt autora vārda pastāvīgums viņa morālo tiesību aizsardzības nolūkā. Taču Direktīvas 2001/29 piemērošanas jomā neietilpst morālās [personiskās] tiesības, kā tas ir norādīts tās preambulas 19. apsvērumā.

125. Sarežģītāks jautājums ir atrisināms pirmajā pārbaudes posmā, kurā ir prasīts, lai izņēmumi tiktu piemēroti tikai *dažos īpašos gadījumos*.

126. Lai arī šī lieta ir vienīgā, tajā sniegtais risinājums varētu ietekmēt daudzus skolēnus un skolotājus (arī fotogrāfus), kas atrodas līdzīgās situācijās. Faktiski uzdrošināšos pieņemt, ka tāda rīcība kā šeit aprakstītā dalībvalstīs ir vērojama ik dienu.

127. Tādējādi, ja visos šajos gadījumos ir izpildīti šeit analizētie nosacījumi, tad šajā pēdējā pārbaudes posmā sniegta līdzsvarota interpretācija, kurā vienlaikus ir izsvērtas visas likumīgās intereses (šajā lietā – tās, kuras izriet no tiesībām uz izglītību), ļautu secināt, ka šo identisku vai līdzīgu darbību skaitam nav nozīmes, bet ir nozīme tam, ka tiek pietiekami konkrēti noteiktas to iezīmes, lai nekaitētu parastai darbu izmantošanai vai nepamatoti neaizskartu to tiesību īpašnieka likumīgās intereses. Tādējādi, ņemot vērā šo atrunu, runa būtu par to pašu konkrēto gadījumu⁸⁴.

128. Kopumā šajā pēdējā gadījumā būtu piemērojams Direktīvas 2001/29 5. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētais izņēmums.

V. Secinājumi

129. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu Tiesai uz *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Mācību darba, kurā iekļauts brīvi un bez maksas ikvienam interneta lietotājam pieejams fotogrāfisks attēls, kas jau bija ievietots ceļojumu žurnāla tīmekļvietnē bez brīdinājuma par tā izmantošanas ierobežojumiem, ievietošana mācību iestādes tīmekļvietnē bez peļņas gūšanas mērķa un ar norādi uz fotogrāfijas avotu nav publiskošana Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 3. panta 1. punkta izpratnē.

82 Tomēr es balstīšos uz ieteikumu neveikt šo pārbaudi automātiski, pamatojoties uz trīs kumulatīvu kritēriju raksturu, bet izsvēršu to, cik svarīgs ir katrs no šiem kritērijiem. Skat. Hilty, R.M./Geiger, Ch./Griffiths, J., "Declaration: A balanced interpretation of the "three-step test" in copyright law", *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 6/2008, 707.–713. lpp., it īpaši 709. lpp.

83 C-527/15, EU:C:2016:938, 73.–81. punkts.

84 Skat. līdzīgu pieeju spriedumā, 2014. gada 11. septembris, *Eugen Ulmer* (C-117/13, EU:C:2014:2196), 34. punkts.